MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Erik Tomáš
minister

Bratislava 22. 04. 2024
Číslo: 20150/2024-M_ODDLSP
59381/2024

R O Z H O D N U T I E

V konaní o rozklade účastníka konania: Centrum pre deti a rodiny [redacted] IČO: [redacted] zo dňa 22. marca 2024 proti rozhodnutiu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Inšpekcia v sociálnych veciach, číslo záznamu: 46219/2024, číslo spisu: 14828/2024-M_OdISVNR zo dňa 20. marca 2024, vo veci uloženia povinnosti prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie dieťaťa, voči ktorému centrum pre deti a rodiny vykonáva opatrenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d), ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov som podľa § 59 ods. 2 a § 61 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 527/2003 Z. z. takto

r o z h o d o l :

Rozhodnutie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Inšpekcia v sociálnych veciach, číslo záznamu: 46219/2024, číslo spisu: 14828/2024-M_OdISVNR zo dňa 20. marca 2024 **sa mení** tak, že **sa vypúšťa** časť výroku tohto rozhodnutia v znení: **„- Mechanicky NEOBMEDZOVAŤ VOĽNÝ POHYB detí používaním overalu (oblečenia) za účelom fixácie, ani iným obdobným spôsobom, IHNEĎ.“**.

O d ô v o d n e n i e

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Inšpekcia v sociálnych veciach (ďalej len „ministerstvo“) ako vecne príslušný orgán podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov rozhodnutím číslo záznamu: 46219/2024, číslo spisu: 14828/2024-M_OdISVNR zo dňa 20. marca 2024 podľa § 7 ods. 1 písm. d) a § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach rozhodlo o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie dieťaťa, voči ktorému centrum pre deti a rodiny vykonáva opatrenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“), ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu.

Proti rozhodnutiu ministerstva o povinnosti prijať neodkladné opatrenie číslo záznamu: 46219/2024, číslo spisu: 14828/2024-M_OdISVNR zo dňa 20. marca 2024 (ďalej len „rozhodnutie ministerstva“) podal účastník konania [redacted] IČO: [redacted] (ďalej len „účastník konania“ alebo „centrum pre deti a rodiny“ alebo „dozorovaný subjekt“) rozklad zo dňa 22. marca 2024, ktorý bol ministerstvu doručený dňa 25. marca 2024.

Účastník konania podal rozklad proti rozhodnutiu ministerstva v lehote ustanovenej zákonom o inšpekcii v sociálnych veciach. Preskúmaniu rozkladom napadnutého rozhodnutia ministerstva nebránia žiadne procesnoprávne ani formálnoprávne prekážky.

Rozhodnutie ministerstva napadnuté rozkladom účastníka konania som preskúmal v celom rozsahu, t. j. preskúmal som nielen zákonnosť postupu ministerstva, ale aj zákonnosť a vecnú správnosť rozhodnutia ministerstva. Po preskúmaní veci som dospel k nasledovným zisteniam:

Zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) na základe poverenia na výkon dozoru podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 25/2024/OIvSPODaSK začali dňa 31. 01. 2024 v centre pre deti a rodiny výkon dozoru nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Predmetom dozoru je dodržiavanie povinností centra pre deti a rodiny podľa zákona č. 305/2005 Z. z. za obdobie od 01. 07. 2023 do dňa začatia dozoru.

Počas výkonu dozoru v priestoroch zariadenia centra pre deti a rodiny, ktoré je podľa ustanovenia § 45 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. zariadením zriadeným, okrem iného, na účel vykonávania opatrení dočasne nahrádzajúcim dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu (pobytového opatrenia súdu), zamestnanci ISV zistili, že na dverách izieb detí určených na bývanie a ďalších miestností sa nachádzajú dverové zástrče inštalované na vonkajšej strane dverí v ich hornej časti.

Dverové zástrče sú podľa záznamov centra pre deti a rodiny aj bežne používané, keď napríklad v skupine označenej [redacted] je dieťa – [redacted] vo svojej izbe [redacted] (teda ju nemôže samostatne opustiť) – izba je z vonkajšej strany dverí buď

uzamknutá kľúčom, alebo je použitá za týmto účelom dverová zástrč. V nočnom hlásení [redacted] je pri ňom totiž konštatované: [redacted] v nočnom hlásení z [redacted] je pri tomto dieťati uvedené: [redacted] Pričom podľa záznamu z nočného hlásenia zo [redacted] bola tiež na dverách jeho izby zástrč: [redacted]

Taktiež v rozhovore so zamestnancami ISV [redacted] centra pre deti a rodiny [redacted] že sa dvere izieb zavrú dverovou zástrčou resp. kľúčom, aby dieťa nevyšlo von z izby, a to v čase napr. prípravy stravy v nočnej zmene. K zamykaniu tiež [redacted] Takisto [redacted] dozorovaného subjektu [redacted]

Dňa 11. 03. 2024 [redacted] centra pre deti a rodiny [redacted] svoj príkaz [redacted] centra pre deti a rodiny o „zákaze obmedzovania osobnej slobody detí". V predmetnom príkaze je uvedené nasledovné: *„V praxi to znamená, že deťom musí byť umožnený prístup do kuchyne, jedálne, k potravinám bez obmedzenia, nie je možné uzamykanie detí v izbách, tak aby ich osobná sloboda bola v každom okamihu zaručená.".*

V záznamoch vedených v spisovej dokumentácii [redacted] nar. [redacted] v pláne výchovnej práce s dieťaťom v časti b) citový a sociálny vývin, osobnostné vlastnosti, emócie, komunikácia, vzťahy, postoje, reakcie pri aktuálnej situácii dieťaťa je uvedené: [redacted] " Vo vyhodnotení plánu výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [redacted] je uvedené: [redacted] V pláne výchovnej práce s dieťaťom za obdobie [redacted] sú identické konštatovania týkajúce sa fixácie. V pláne výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [redacted] v časti b) pri aktuálnej situácii dieťaťa je uvedené identické tvrdenie ako v obdobiach [redacted] a [redacted] Vo vyhodnotení plánu výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [redacted] je konštatované: [redacted]. Identické vyhodnotenie obsahuje plán výchovnej práce s dieťaťom za obdobie [redacted] a [redacted]

Pri dieťati [redacted] v dennom hlásení zo dňa [redacted] je uvedené [redacted], zo dňa [redacted] zo dňa [redacted] a [redacted] zo dňa [redacted] zamestnancom ISV. Z vyjadrení vyplynulo, že [redacted] Vo veci fixovania [redacted] zamestnancom ISV, že: [redacted]

[redacted] V iných písomných dokumentoch [redacted] je uvedené, avšak ešte v roku [redacted], zo strany ošetrujúceho neurológa, že v krajnom prípade nekľudu dieťaťa je možné zvážiť na krátky a nevyhnutný čas ukľudnenie formou [redacted]. V žiadnom prípade však nejde o singulárne opatrenie – takáto fixácia musí byť pod dohľadom a v spojitosti s inými opatreniami, a celkom určite nejde o používanie takéhoto [redacted] dlhodobo, či rutinne, celodenne. Od roku [redacted] sa takáto informácia, či odporúčanie zo strany lekára v žiadnych jeho odborných záveroch nevyskytuje.

Ministerstvo v rozhodnutí konštatuje, že podľa ustanovenia § 7 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z., pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu. Pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať výchovný prostriedok, výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Uvedený výpočet obsiahnutý v predmetnom ustanovení je demonštratívny. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, poskytuje jednoznačný obraz o tom, čo nie je dovolené pri vykonávaní opatrení používať. Postačuje aj eventuálna možnosť, že použitím výchovných prostriedkov či postupmi vykonávateľmi opatrení by mohlo dôjsť k poníženiu dieťaťa či neprimeranému zásahu do jeho ľudskej dôstojnosti. Dieťa je chránené aj pred postupom práce, ktorý mu môže spôsobiť poníženie či neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Je irelevantné, či základ na takýto postup práce bol čerpaný z odborných zdrojov alebo nie, prípadne či dôvody a/alebo ciele týchto postupov boli motivované dobrým úmyslom. V centre pre deti a rodiny sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. Podľa ustanovenia § 3 ods. 3 je prvoradým hľadiskom pri ich voľbe a uplatňovaní najlepší záujem dieťaťa. Súčasne, sociálnoprávna ochrana detí je podľa ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona súborom opatrení na zabezpečenie ochrany dieťa.

Ministerstvo ďalej konštatuje, že starostlivosť a ochrana dieťaťa si vyžaduje rešpektovanie a presadzovanie ľudskej dôstojnosti detí ako jednotlivcov, ich telesnej a duševnej integrity. Pri posudzovaní neľudského alebo ponižujúceho konania voči dieťaťu, ktoré je zraniteľnou skupinou, sa prah závažnosti znižuje. Je to z dôvodu, že dieťa je citlivejšie a zraniteľnejšie, a osobitne v prípade, ak je dieťa znevýhodnené (zdravotne, či vzhľadom na prostredie, v ktorom vyrastalo/vyrastá, narušené väzby a vystavovanie negatívnym vplyvom). Vyššie uvedené konanie zo strany zamestnancov centra pre deti a rodiny môže teda viesť aj k neprospievaniu detí (či už v bežných životných situáciách alebo v školskom prostredí, teda pri výchove a vzdelávaní), psychologickým a emocionálnym následkom (pocit odmietnutia a opustenia, problém až neschopnosť vytvorenia si puta s inou osobou, trauma, strach, úzkosť, zničené sebavedomie, neistota, neschopnosť povedať nie a určiť si zdravé hranice, deštruktívne vzťahy), či ďalším duševným poruchám. Okrem toho vyššie uvedené obmedzovanie pohybu detí, napr. v nočnom čase iba na pobyt v miestnosti bez prístupu k hygienickým zariadeniam, vedie zjavne k nutnosti – generalizovanému prístupu, aby deti na noc používali plienky (o čom svedčia viaceré záznamy z centra pre deti a rodiny) namiesto formovania adekvátnych hygienických návykov. Deti sa takto stávajú v tomto ohľade nesamostatnými, odkázanými na opateru iných. Vedie to i zo zdravotného hľadiska k inkontinencii u detí, strate kontroly nad vlastným telom, poníženiu, úzkosti. Z tohto dôvodu bolo potrebné pristúpiť k uloženiu rozhodnutia o povinnosti prijať neodkladné opatrenie. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti možno dôvodne predpokladať, že dozorovaný

subjekt vystavuje deti zlému zaobchádzaniu, ohrozeniu zdravia. Deťom je obmedzovaná sloboda ich pohybu, či už tým, že sú zatvárané dverovou zástrčou, zamykané, resp. prístup do miestností, v ktorom je poskytované ubytovanie, stravovanie a obslužné činnosti je im obmedzený. Takisto v prípade používania overalu alebo iného oblečenia ako prostriedku fixácie, teda znemožnenia pohybov tela, je sloboda voľného pohybu dieťaťa obmedzená. Zároveň takýmto konaním môže dôjsť k poníženiu dieťaťa/ je dôvodný predpoklad, že dochádza k neľudskému, zlému zaobchádzaniu. Podľa štrnásteho bodu všeobecného komentáru č. 13 (2011) Právo dieťaťa na ochranu pred všetkými formami násilia Výboru pre práva dieťaťa (CRC /C/GC/13): „Rešpektujúce, podporujúce prostredie výchovy bez násilia pomáha deťom uvedomiť si vlastnú osobnosť a rozvíja v nich sociálne, zodpovedné a aktívne občianstvo prispievajúce k zveľaďovaniu miestnej komunity aj širšej spoločnosti. Výskum ukázal, že deti, ktoré nezažili násilie a zdravo sa vyvíjajú, sa v detstve i dospelosti menej pravdepodobne dopúšťajú násilia. Predchádzanie násiliu v jednej generácii znižuje pravdepodobnosť jeho výskytu v nasledujúcej. Vykonávanie článku 19 je preto kľúčovou stratégiou znižovania a prevencie všetkých foriem násilia v spoločnostiach a podpory „sociálneho pokroku a lepšej životnej úrovne“ ako aj „slobody, spravodlivosti a mieru vo svete“ pre „ľudskú rodinu“, v ktorej deti majú rovnaké miesto a hodnotu ako dospelí (preambula Dohovoru).“ Vzhľadom na vyššie uvedené je zjavne neprijateľné, aby v zariadení, ktoré má dbať na ochranu dieťaťa, na jeho všestranný vývoj dochádzalo k takémuto konaniu. Dieťa, ako zraniteľná skupina, má mať dôveru v tých, ktorí ho majú chrániť. Zamykanie/zatváranie detí „pre ich bezpečnosť“ nemôže byť akceptovateľné. Takáto „ochrana“ sa míňa účinku. Dieťa má byť v centre pre deti a rodiny vedené a podporované, aby si osvojovalo návyky, zručnosti a vedomosti potrebné k postupnému osamostatneniu a získavaniu zodpovednosti primeranej jeho veku, zdravotnému stavu.

Ministerstvo ďalej uvádza, že podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach uplatnenie oprávnenia podľa odseku 1 písm. d) sa vykoná ústne. Poverený zamestnanec pri výkone dozoru ústne uložil dozorovanému subjektu povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov dňa 15. marca 2024.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia ministerstva.

Rozhodnutie ministerstva bolo účastníkovi konania doručené dňa 21. marca 2024.

Dňa 25. marca 2024 bol ministerstvu doručený rozklad účastníka konania, v ktorom účastník konania zdôraznil, že poskytuje komplexnú starostlivosť pre deti s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré si vyžadujú osobitnú ošetrovateľskú alebo opatrovateľskú starostlivosť a pre deti s duševnou poruchou.

Účastník konania ďalej uvádza, že začal bezodkladne realizovať nápravu a všetky nedostatky uvedené v písomnom zázname o neodkladnom opatrení zo dňa 15. marca 2024 boli už počas neohlásenej kontroly zo strany ISV dňa 11. marca 2024 ihneď odstránené, o čom boli aj zamestnanci ISV informovaní zo strany riaditeľa, ako aj vedúcej úseku starostlivosti o deti. Centrum pre deti a rodiny bezodkladne odstránilo dverové zástrče po rozhovore s inšpektorkami dňa 11. marca 2024. Zamestnanci pôsobiaci na samostatne usporiadaných skupinách – špecializovaných samostatných skupinách pre deti s duševnou poruchou uviedli, že dverové zástrče boli nainštalované ešte v období okolo roku 1998 a žiadny z kontrolných orgánov nepoukazoval na ich odstránenie. Zároveň uvádza, že v centre pre deti a rodiny vykonáva pravidelnú kontrolu Okresná prokuratúra [redacted] a to bez zistených nedostatkov v predmetných veciach v rámci dodržovania zákona č. 305/2005 Z. z.

Účastník konania poukazuje na závažné psychiatrické diagnózy detí – deti majú

obmedzené kognitívne a iné schopnosti, nie sú schopné rozhodnúť o povahe situácie a zvážiť jej možné následky, sú odkázané na starostlivosť inej osoby. Účastník konania je povinný zabezpečiť ich ochranu života a zdravia, čo je v priestoroch kuchyne a kúpeľne problematické (nožík, šporák, voda, hygienické potreby, práčka) kvôli ich možnému zraneniu. Zároveň dodáva, že sa nestotožňuje z konštatovaním ISV, že podľa záznamov sú dverové zástrče bežne používané na skupine označenej ako [redacted], nakoľko ich použitie sa uvádza iba v štyroch záznamoch, pričom v časoch figurujúcich v uvedených záznamoch boli v službe dve službukonajúce pomocné vychovávateľky, s ktorými bol uplynutím doby určitej skončený pracovný pomer z dôvodu opakovaných písomných upozornení na neuspokojivé plnenie pracovných povinností.

Účastník konania tiež uvádza, že i v prípade poskytovania starostlivosti detí s duševnou poruchou doposiaľ nedisponuje metodickým usmernením, ako je možné zabezpečiť plnohodnotnú starostlivosť o takto ťažko zdravotne a duševne postihnuté deti.

Vo vzťahu k „fixovaniu" [redacted] účastník konania uvádza, že bez obmedzenia pohybu maloletého dieťaťa, ktorému je indikované obmedzenie pohybu zo strany ošetrujúceho lekára, je dieťa vystavené sebadeštruktívnym a automutilačným prejavom, ktoré môžu viesť k závažnému poškodeniu zdravia a úmrtiu. Ďalej uvádza, že celý proces a metódy fixácie [redacted] bol prešetrený zo strany Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím v roku [redacted], pričom uvádza, že nemá k dispozícii vyhodnotenie ani stanovisko v predmetnej veci, z čoho dedukuje, že nebolo nutné situáciu meniť v zmysle zvolených postupov práce s dieťaťom. Účastník konania konštatuje, že maloleté deti, ktoré sú svojim spôsobnom čiastočne obmedzované v pohybe na základe stanovenej liečby a stabilizácie zdravotného stavu maloletého dieťaťa na základe lekárskych správ a nálezov, majú závažné psychiatrické, resp. somatické ťažké zdravotné postihnutia a účastník konania koná v záujme zachovania ich zdravia a života, pričom dodáva, že v prípade ak nebude dodržiavať indikáciu čiastočného obmedzenia pohybu navrhnutú zo strany lekára, môže vážne poškodiť zdravie a ohroziť život dieťaťa. Je to napr. v situáciách, kedy má maloleté dieťa závažné sebadeštruktívne tendencie a bez zabránenia týchto tendencií si dokáže vážne ublížiť na zdraví s následným dlhodobým liečením. V ďalšom prípade je maloleté dieťa na základe indikácie lekára obmedzované v pohybe z dôvodu, že si [redacted] čím sa vystaví ohrozeniu života v dôsledku znemožnenia [redacted]

Účastník konania uvádza, že vedenie centra pre deti a rodiny rešpektuje rozhodnutie ministerstva, avšak má tiež povinnosť akceptovať a zabezpečiť odporúčania ošetrujúcich lekárov vo vzťahu k zachovaniu zdravia a života maloletých detí, ktoré má v starostlivosti. ISV v tejto súvislosti žiada o stanovisko v predmetnej veci, nakoľko nevie, ktorá povinnosť má v zmysle platnej právnej úpravy prednosť. Zastáva názor, že v prípade ťažko zdravotne a duševne postihnutých detí je nutné zvážiť špecifický prístup a dbať v prvom rade na ochranu zdravia a života dieťaťa.

Účastník konania odmieta, že by zamestnanci akýmkoľvek spôsobom hrubo alebo ponižujúco zaobchádzali a trestali deti, ktoré mu boli zverené do starostlivosti. Odmieta, že by akýmkoľvek spôsobom dlhodobo, rutinne, či celodenne spôsobovali fyzickú alebo psychickú ujmu maloletým deťom. Nesúhlasí, že by zamestnanci používali postupy práce, ktoré môžu dieťaťu spôsobiť poníženie alebo neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Za nepodložené a nejasné považuje vyjadrenie ISV: „Je irelevantné, či základ na takýto postup práce bol čerpaný z odborných zdrojov alebo nie, prípadne či dôvody a/alebo ciele týchto postupov boli motivované dobrým úmyslom".

Účastník konania ďalej uvádza, že v zmysle ochrany základných ľudských práv a slobôd, právom chránených záujmov detí a mladistvých umiestnených v centre pre deti a rodiny má povinnosť zabezpečiť plnohodnotnú starostlivosť, ako aj ochranu života

a zdravia. Zdôrazňuje, že tu spadá aj ochrana zdravia pred sebou samým v prípade výrazných sebapoškodzujúcich, sebadeštruktívnych a automutilačných tendencií. Centrum pre deti a rodiny intenzívne spolupracuje s lekárom pre deti a dorast, ktorého ambulancia sídli [redacted] ako aj s lekármi špecialistami a berie na vedomie ich odporúčania a stanoviská. Vedenie a zamestnanci centra pre deti a rodiny si nie sú vedomí pochybení v zmysle zabezpečovania poskytovania starostlivosti o zverené deti.

Účastník konania konštatuje, že lekári, ako aj psychiatri, ktorí majú maloleté deti v dispenzári neuvádzajú, že by konanie zo strany zamestnancov centra mohlo viesť k neprospievaniu detí, psychologickým alebo emocionálnym následkom, ako sú pocity odmietnutia a opustenia, problémom až neschopnosti vytvorenia si puta s inou osobou, k traume, strachu, úzkosti, zničenému sebavedomiu, neistote a deštruktívnym vzťahom, ako uvádza ISV. Maloleté deti, ktoré sú umiestnené v samostatne usporiadaných skupinách – špecializovaných samostatných skupinách pre deti s duševnou poruchou sú plienkované z dôvodu absencie sebaobslužných návykov. Účastník konania odmieta skutočnosť, že používanie plienok indikovaných lekárom súvisí s generalizovaným prístupom zamestnancov. Zamestnanci centra pre deti a rodiny formujú adekvátne hygienické návyky v súlade so schopnosťami, možnosťami a zdravotným stavom maloletých detí. Účastník konania nesúhlasí s vyjadrením, že by starostlivosť zamestnancov o zverené maloleté deti viedla k strate kontroly nad vlastným telom, poníženiu a úzkosti. Ďalej uvádza, že v súlade s poslaním a odbornosťou práce vedenia a zamestnancov centra pre deti a rodiny presadzuje, ochraňuje a zabezpečuje plnohodnotný a rovný výkon ľudských práv a základných slobôd pre všetky deti a mladistvých a podporuje úctu k ich dôstojnosti bez akejkoľvek diskriminácie na základe zdravotného postihnutia.

Účastník konania k rozkladu priložil prílohy, ktoré obsahujú podporné vyjadrenia k jeho vyššie uvedeným tvrdeniam, konkrétne:

- Vyjadrenie ošetrujúceho lekára pre deti a dorast, ktorý má ambulanciu [redacted] a ošetruje deti z centra pre deti a rodiny;
- Vyjadrenie hlavnej sestry centra pre deti a rodiny;
- Vyjadrenie odborného tímu centra pre deti a rodiny.

Ministerstvo ako prvostupňový správny orgán k podanému rozkladu uvádza, že po oboznámení sa s obsahom rozkladu nezistilo také dôvody, aby rozkladu účastníka konania podľa § 57 ods. 1 správneho poriadku v plnom rozsahu vyhovelo, a preto o rozklade samo nerozhodlo. Vzhľadom na zistený skutkový stav veci a procesnoprávne normy upravujúce rozhodnutie o povinnosti prijať neodkladné opatrenie (najmä na dôvodný predpoklad vystavenia dieťaťa ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu), ministerstvo považuje rozhodnutie ministerstva za riadne odôvodnené a adekvátne zistenému stavu veci.

Nad rámec skutočností uvedených v odôvodení rozhodnutia ministerstva uvádza, že zákon č. 305/2005 Z. z. neobsahuje ustanovenia o používaní obmedzení (telesných alebo netelesných) pri výkone opatrení sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, teda takú právnu úpravu, ktorá by určovala právny rámec reglementácie - pravidlá takéhoto obmedzenia/ obmedzovania detí, okolnosti prípustnosti použitia obmedzenia, či tzv. dovolené spôsoby a/alebo prostriedky obmedzenia dieťaťa. Ministerstvo teda predpokladá vôľu zákonodarcu vzhľadom na predmet úpravy zákona č. 305/2005 Z. z. (okrem iného, sociálnoprávna ochrana detí, ochrana práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického, fyzického a sociálneho vývinu detí) takýto priestor a prostriedky obmedzovania (telesného a/ alebo netelesného) pri realizácii sociálnoprávnej ochrany detí – súboru opatrení na zabezpečenie náhradného rodinného

prostredia dieťaťu, ktoré nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vôbec nereglementovať.

Ministerstvo poukazuje na viaceré antagonistické vyjadrenia účastníka konania. V deviatom bode rozkladu je uvedené: „*Vedenie a zamestnanci* [redacted] *si nie sú vedomí pochybení v zmysle zabezpečovania poskytovania starostlivosti o zverené deti.*"; pričom v iných bodoch účastník konania potvrdzuje skutkový stav svojimi tvrdeniami, napr. druhý bod rozkladu – „*dverové zástrče boli bezodkladne odstránené*", tretí a štvrtý bod rozkladu - účastník konania poukazuje na „*zodpovednosť vychovávateliek*" a piaty bod – „*vydanie príkazu riaditeľa*".

Ministerstvo vo vyjadrení k rozkladu prezentuje názor, že kontroly zo strany Okresnej prokuratúry [redacted] Krajskej prokuratúry [redacted] či zo strany Úradu pre komisára so zdravotným postihnutím sú irelevantné vzhľadom na skutkový stav veci, ktorý viedol ISV k rozhodnutiu využiť možnosť zasiahnuť do zisteného stavu veci (v čase a priestore určenom predmetom dozoru a od regulárneho začatia dozoru). Právomoci ISV a týchto subjektov sú upravené v rozličných osobitných právnych predpisoch, a to odlišným spôsobom, vrátane zamerania, priebehu a výsledkov týchto postupov. Celkom určite nejde o kontroly, či monitoring, ktorý by sa realizoval napr. v rovnakom období. Rozhodovanie o neodkladnom opatrení ministerstva je upravené ustanoveniami zákona o inšpekcii v sociálnych veciach a súčasne správnym poriadkom. Zároveň uvádza, že na skutkovom stave nič nemení to, že dverové zástrče boli inštalované okolo roku 1998 a že žiaden z orgánov nepožadoval ich odstránenie.

Ministerstvo ďalej uvádza, že vážne psychiatrické diagnózy detí nemôžu byť podkladom ku generalizovaniu a obmedzovaniu všetkých detí. Fyzické osoby bez ohľadu na ich spoločenský status, zdravotný stav, majú byť chránené pred zásahmi, ktoré vedú k znižovaniu ich ľudskej dôstojnosti. Práve rešpektovanie ľudskej dôstojnosti je nevyhnutné pre všeobecný rozvoj fyzickej osoby, pre kvalitu jej života. Preto rozsah ľudskej dôstojnosti nie je možné znižovať vzhľadom na zdravotný stav, a to zvlášť v prípade mentálne postihnutých osôb, ktoré nemajú možnosť sa proti týmto útokom brániť (*Rozsudok NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3223/2011 zo dňa 14. 05. 2013*). Deti, ktorým poskytuje starostlivosť účastník konania, si vzhľadom na ich fyzické a psychické determinanty vyžadujú vyššiu mieru odbornej starostlivosti a pomoci, osobitne dohľadu a podpory. Podľa názoru ministerstva nie je možné túto starostlivosť či pomoc nahrádzať opatreniami, ktoré zasahujú do aspektov základných ľudských práv a slobôd. Centrá pre deti a rodiny nahrádzajú rodinné prostredie. Deťom umiestnených v týchto centrách je potrebné pomáhať takým spôsobom, aby im bola zabezpečená plnohodnotná starostlivosť s dôrazom na primerané riziko.

Ministerstvo ďalej konštatuje, že podľa ustanovenia § 9b ods. 3 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti") obmedzovacími prostriedkami sú aj mechanické obmedzenia, medzi ktoré zaraďujeme i ochranný pás, popruh, zábranu, ale použitie týchto obmedzovacích prostriedkov je možné výhradne pri poskytovaní ústavnej starostlivosti (ustanovenie § 9b ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti). Vzhľadom na platnú právnu úpravu obmedzenia uvedené v zákone o zdravotnej starostlivosti nie je možné používať v iných zariadeniach ako zariadeniach ústavnej starostlivosti (podľa zákona o zdravotnej starostlivosti), teda nie je možné ich používať v centre pre deti a rodiny, a to ani v prípade špecializovaných samostatných skupín podľa ustanovenia § 20 vyhlášky č. 103/2018 Z. z. Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 20. marca 2018, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 103/2018 Z. z."), ktorými sú, okrem iných, špecializované skupiny pre deti s

duševnou poruchou alebo pre deti, ktorých zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť výlučne pobytovou formou (s mentálnym, telesným, zmyslovým, kombinovaným postihnutím).

Podľa ustanovenia § 7 ods. 2 vyhlášky č. 103/2018 Z. z. v centre, ktoré vykonáva pobytové opatrenie súdu, sa vykonáva sociálna práca, psychologická pomoc a starostlivosť, výchova, liečebno-výchovná starostlivosť a diagnostika a, ak podľa programu centra toto centrum vykonáva svoju činnosť pre deti, ktoré potrebujú na základe diagnostiky špeciálno-pedagogickú starostlivosť, vykonáva sa aj špeciálno-pedagogická starostlivosť, alebo podľa odporúčania poskytovateľa zdravotnej starostlivosti rehabilitačnú starostlivosť alebo ošetrovateľskú starostlivosť, poskytuje sa fyzioterapeutická starostlivosť alebo ošetrovateľská starostlivosť. Na zabezpečenie vykonávania týchto odborných činností zákonodarca určuje vo vyhláške č. 103/2018 Z. z. (ustanovenia § 4 až § 6) počty a profesijnú štruktúru zamestnancov centra - odborného tímu. Táto úprava, v spojitosti s určením maximálneho počtu detí umiestnených v špecializovanej skupine (§ 19 ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 103/2018 Z. z.) – osem detí, má byť práve nástrojom na náležité usporiadanie, či aj zabezpečenie starostlivosti, dohľadu, podpory pre deti. Vzhľadom na vyššie uvedené centrum pre deti a rodiny síce realizuje ošetrovateľskú starostlivosť prostredníctvom určeného počtu a zodpovedajúcej štruktúry zamestnancov, avšak využívané prostriedky (napr. fixácia horných a dolných končatín, ako to účastník konania i uvádza vo svojom rozklade v prípade [redacted] alebo [redacted] čo sú súčasne skutočnosti zdokumentované v priebehu dozoru ISV v centre pre deti a rodiny) nie sú výkonom ošetrovateľskej starostlivosti, ale nelegitímne používanými (viď úprava telesných obmedzení pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v ústavných zdravotníckych zariadeniach) prostriedkami obmedzenia pri vykonávaní opatrení pre dieťa v centre pre deti a rodiny. Zároveň v ustanovení § 1 ods. 2 písm. h) vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 95/2018 Z. z., ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom je stanovený rozsah ošetrovateľskej starostlivosti.

Ministerstvo vo vyjadrení k rozkladu ďalej prezentuje názor, že na vyššie uvedenom nič nemení ani odvolávka účastníka konania na „indikácie" či takéto odporúčania zo strany ošetrujúceho lekára. Nie je možné pri vykonávaní opatrení podľa zákona č. 305/2005 Z. z. v centre pre deti a rodiny aplikovať obmedzenia spôsobom, ktorý upravuje zákon o zdravotnej starostlivosti. Lekár môže realizovať zdravotné výkony, ktorými podľa ustanovenia § 3 ods. 2 zákona o zdravotnej starostlivosti sú tie, ktoré vedú k záchrane života, vyliečenia choroby, zabráneniu vzniku závažných zdravotných komplikácií, zabráneniu zhoršenia závažnosti choroby alebo jej prechodu do chronického štádia, účinnej prevencii, zisteniu choroby, zmierneniu prejavu choroby. Okrem toho používanie overalu neštandardným spôsobom alebo takej fixácie, ktorá obmedzuje voľný pohyb (nie je teda mienená ako prostriedok napr. prevencie pádu pri imobilných osobách, čo súčasne takto popisujú aj komplexné ošetrovateľské postupy), uvedeným v rozhodnutí ministerstva, aj keď iba na krátky čas, je v rozpore s právnymi predpismi. Prioritným zameraním poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v spojitosti s inými činnosťami, ktoré centrum pre deti a rodiny má zabezpečovať deťom aj inými členmi svojho odborného tímu (vychovávatelia, špeciálni pedagógovia, psychológ atď.), je nutne podpora, pomoc, dohľad. Toto konanie, ako aj používanie dverovej zástrče u detí so zhoršeným zdravotným stavom, na ktorý poukazuje v rozklade aj účastník konania, predstavuje konanie, pri ktorom možno dôvodne predpokladať vystavenie detí zlému zaobchádzaniu. Je tomu tak predovšetkým z dôvodu, že centrum pre deti a rodiny nahrádza rodinné prostredie, ktoré by malo poskytovať bezpečnosť, stabilitu a starostlivosť, a tiež preto, že k takémuto konaniu dochádza od osôb, ktoré majú disponovať odbornosťou a poznatkami o škodlivosti používaných praktík na psychiku a psychický vývoj

dieťaťa. Ich povinnosťou je pristupovať k deťom citlivo a zachovávať ich ľudskú dôstojnosť, a to bez ohľadu na ich zdravotný stav, kvantum detí či to, že si vyžadujú väčšiu pozornosť. Takisto takéto deti sú ešte zraniteľnejšie, preto k nim treba pristupovať obzvlášť citlivo a nevystavovať ich správaniu, ktoré na nich môže zanechať traumu. Ministerstvo ďalej uvádza, že sa v tejto otázke súčasne obracia aj na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, aby posúdil poskytovanie lekárskej a ošetrovateľskej starostlivosti [redacted] keďže skutočnosti, ktoré účastník konania uvádza v prílohe svojho rozkladu (bez ich nadpojenia na text samotného rozkladu) označené ako vyjadrenie všeobecného lekára k záverom ISV a vyjadrenie hlavnej sestry centra pre deti a rodiny obsahujú popis takých skutočností, kde podľa ustanovenia § 9 ods. e) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach ministerstvo podá podnet na vykonanie kontroly (dohľadu) príslušnému orgánu.

Ministerstvo ďalej vo vyjadrení k rozkladu poukazuje na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP") z 23. 01. 2020 vo veci 38067/15 – L. R. proti Severnému Macedónsku, kde súd konštatoval, že umiestnenie dieťaťa do daného zariadenie nebolo vhodné a v dôsledku toho mu nebola poskytovaná náležitá starostlivosť (nedostatok personálu, nedostatok kvalifikácie). To viedlo k zhoršeniu stavu dieťaťa (sebapoškodzovanie, oneskorený vývoj, nerozvinutá komunikácia). Nedostatočná starostlivosť bola v prípade riešenom ESĽP umocnená ešte tým, že chlapec bol priväzovaný k posteli v noci i behom dňa. Takéto opatrenie je podľa súdu nezlučiteľné s ľudskou dôstojnosťou. A zároveň tým, že bolo uplatňované voči osemročnému dieťaťu, malo na neho nepochybne väčší dopad, zvlášť psychologický, ako by malo na dospelého človeka (Bouyid proti Belgicku, č. 23380/09, rozsudok veľkého senátu ESĽP zo dňa 28. september 2015). Zároveň bol zraniteľnejší aj z dôvodu svojho postihnutia, ktoré mu úplne znemožnilo vyjadriť sa a sťažovať sa (Keenan proti Veľkej Británii, č. 27229/95, rozsudok ESĽP zo dňa 3. apríla 2001, § 111). Zároveň súd zdôraznil, že absencia úmyslu ponížiť nevylučuje porušenie článku 3 Dohovoru. Pripútanie k posteli z bezpečnostných dôvodov, aby neutiekol a nevystavil sa nebezpečiu, nie je najmiernejším spôsobom, opatrením k zabezpečeniu bezpečnosti. Nič nenasvedčovalo tomu, že by boli zvažované iné alternatívy a že takéto opatrenie by bolo nevyhnutné vzhľadom na zdravotný stav.

Po preskúmaní rozkladu, rozkladom napadnutého rozhodnutia ministerstva a na vec sa vzťahujúcej spisovej dokumentácie uvádzam nasledovné:

Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z.:

„Pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať všetky formy telesných trestov na dieťati a iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu. Pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a ďalšími blízkymi osobami, sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, zásahov do vonkajšieho vzhľadu a nosenia znevažujúceho oblečenia, neodôvodnené zasahovanie do stravovania a iné výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Voči dieťaťu je zakázané použiť výchovný prostriedok len preto, že je súčasťou rovnakej skupiny detí ako dieťa, pri výchove ktorého má byť použitý výchovný prostriedok. Dieťa nesmie byť zodpovedné za rozhodovanie alebo určovanie výchovných prostriedkov pre iné dieťa."

Podľa § 45 ods. 1 písm. a) zákona č. 305/2005 Z. z.:

„Centrum pre deti a rodiny (ďalej len „centrum") je zariadenie zriadené na účel vykonávania opatrení dočasne nahrádzajúcich dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej

starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia...".

Podľa § 7 ods. 1 písm. d) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach:
„Poverený zamestnanec je pri výkone dozoru oprávnený uložiť dozorovanému subjektu povinnosť prijať neodkladné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie osoby, voči ktorej dozorovaný subjekt plní povinnosti podľa osobitných predpisov, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu."

Podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach:
„Uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa vykoná ústne. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa doručí bezodkladne. Na konanie o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu podľa tretej vety možno podať odvolanie do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia; odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne."

Podľa § 46 správneho poriadku:
„Rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti."

Podľa § 47 ods. 3 správneho poriadku:
„V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia."

Uloženie povinnosti prijať neodkladné opatrenie podľa zákona o inšpekcii v sociálnych veciach slúži ako prostriedok okamžitého odstránenia zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie osoby, voči ktorej dozorovaný subjekt plní povinnosti podľa osobitných predpisov, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Z povahy tohto inštitútu teda jasne vyplýva, že v čase jeho ukladania ešte skutkový stav a jeho právne posúdenie nie sú natoľko ustálené, aby bolo vydané rozhodnutie vo veci samej, resp. aby boli prijaté závery v rámci výkonu dozoru, avšak naliehavosť priebežných zistení vyžaduje od príslušného orgánu okamžité autoritatívne riešenie situácie v podobe ochrany práv dotknutých osôb. Treba pri tom zdôrazniť, že na prijatie takýchto autoritatívnych riešení postačuje v zmysle zákona „dôvodný predpoklad".

Slovenská republika prostredníctvom ratifikácie Dohovoru o právach dieťaťa a Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím prevzala záväzok dodržiavania práv dotknutých osôb, pričom presadzovanie týchto práv zabezpečuje prostredníctvom príslušnej zákonnej úpravy. Podľa článku 23 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou predmetného dohovoru, uznávajú, že duševne alebo telesne postihnuté dieťa má požívať plný a riadny život v podmienkach zabezpečujúcich dôstojnosť, podporujúcich sebadôveru a umožňujúcich aktívnu účasť dieťaťa v spoločnosti. Podľa článku 7 ods. 1 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím zmluvné strany prijmú všetky nevyhnutné opatrenia, ktorými zabezpečia deťom so zdravotným postihnutím plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd na rovnakom základe s ostatnými deťmi. Z uvedených článkov týchto dohovorov, ktoré sú transponované aj do príslušných zákonných

ustanovení, jednoznačne vyplýva, že zdravotne znevýhodnené dieťa nemôže byť z titulu svojho zdravotného stavu vystavené inému (diskriminačnému) zaobchádzaniu ako dieťa, ktoré nie je zdravotné znevýhodnené. Akékoľvek špecifické prostriedky/opatrenia realizované vo vzťahu k dieťaťu so zdravotným znevýhodnením musia vychádzať z vyššie uvedeného princípu. Inými slovami, **akékoľvek opatrenia, ktoré je potrebné prijať vzhľadom na špecifiká zdravotne znevýhodneného dieťaťa, musia v čo najvyššej miere zabezpečiť realizáciu jeho práv v rovnakej kvalite, v akej sú realizované práva dieťaťa bez zdravotného znevýhodnenia.**

V zmysle uvedeného možno vo vzťahu k deťom so zdravotným znevýhodnením a priori vylúčiť také opatrenia, ktoré by s ohľadom na ich diagnózy preventívne obmedzovali ich pohyb, a to predovšetkým v situáciách, kedy by sa účel takýchto opatrení dal dosiahnuť **inými primeranejšími prostriedkami. Ako ministerstvo správne dôvodí, centrá pre detí a rodiny majú deťom nahrádzať rodinné prostredie, ktoré by malo poskytovať bezpečnosť, stabilitu a starostlivosť. Takéto prostredie má byť bez akýchkoľvek pochýb predovšetkým podporné, zabezpečujúce podmienky všestranného rozvoja dieťaťa a realizáciu jeho prirodzených potrieb bez akýchkoľvek neodôvodnených obmedzení. V tomto kontexte je zrejmé, že využívanie prostriedkov preventívneho obmedzenia pohybu dieťaťa a realizácie jeho potrieb, akými sú „dverové zástrče", môže zakladať dôvodný predpoklad, že dieťa, voči ktorému dozorovaný subjekt plní povinnosti podľa zákona č. 305/2005 Z. z., je vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Rozhodnutie ministerstva preto považujem v tejto časti za správne a zákonné.**

Z vyjadrenia účastníka konania uvedeného v rozklade je zrejmé, že v uvedenej veci došlo z jeho strany k náprave. Vyvodenie záverov v uvedenej veci bude predmetom výstupu z realizovaného dozoru.

V súvislosti s vyjadreniami účastníka konania v danej veci konštatujem, že riziká, ktoré v súvislosti s voľným pohybom detí po zariadení uvádza, sú iba hypotetické (nejde o priame/bezprostredné ohrozenie), pričom ochranu života a zdravia dotknutých detí je možné zabezpečiť aj inými prostriedkami (zvýšeným dozorom, zabezpečením rizikových predmetov, primeraným využitím kamier, tak aby nedochádzalo k neprimeranému narušeniu súkromia dieťaťa atď.). Zistenia ministerstva pri realizácii dozoru nemožno relativizovať závermi výkonu kontrolných právomocí iných orgánov.

Vo vzťahu k časti výroku o povinnosti prijať neodkladné opatrenie „- Mechanicky NEOBMEDZOVAŤ VOĽNÝ POHYB detí používaním overalu (oblečenia) za účelom fixácie, ani iným obdobným spôsobom, IHNEĎ" uvádzam, že aj v situáciách, v ktorých sú bezprostredne ohrozené život a zdravie dieťaťa, je možné použiť aj prostriedky a prijať opatrenia, ktoré právna úprava priamo nepredpokladá. Takéto prostriedky/opatrenia, ktoré sú síce z povahy veci v rozpore s právnym poriadkom, ak sú realizované v krajnej núdzi pri zohľadnení okolnosti osobitného zreteľa, nie sú protiprávne (a nie je možné v ich súvislosti vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť ani zodpovednosť za správy delikt). Jedným z nosných kritérií aplikácie inštitútu krajnej núdze je proporcionalita využitia prostriedku použitého na odvrátenie ujmy hroziacej chránenému záujmu. Inými slovami, následok použitia takéhoto prostriedku nemôže byť zjavne závažnejší ako následok, ktorý by hrozil, ak by takýto prostriedok použitý nebol. Konanie nie je konaním v krajnej núdzi v prípade, ak možno hroziacu ujmu odvrátiť iným primeranejším (zákonným) prostriedkom. Pri aplikácii akýchkoľvek prostriedkov/opatrení treba vnímať najmä hierarchiu chránených práv a záujmov, kedy ochrana života a zdravia má absolútnu prioritu.

V prípadoch, ktoré uvádza účastník konania vo svojom rozklade, resp. ktoré sú uvedené v priložených vyjadreniach (napr. zabezpečenie riadnej aplikácie [redacted], je namieste pripustiť možnosť, že použitie zákonom nepredpokladaných prostriedkov/opatrení je v záujme ochrany života a zdravia

dotknutého dieťaťa. Zároveň treba dodať, že ich použitie nie je, v zmysle vyššie uvedeného, v prípade krajnej núdze možné vylúčiť ani na základe absencie explicitnej zákonnej úpravy ich použitia, ani z titulu individuálneho právneho aktu, akým je napríklad nariadenie povinnosti prijať neodkladné opatrenie. Taktiež treba pripomenúť, že v prípade nariadenia povinnosti prijať neodkladné opatrenie podľa zákona o inšpekcii v sociálnych veciach ide vo svojej podstate o uloženie povinnosti (aj keď špecifikovanej) postupovať v zmysle príslušného zákona. **Účastník konania je však aj bez uloženia povinnosti prijať neodkladné opatrenie v dotknutej veci povinný postupovať v zmysle zákona, pričom v prípadoch, kedy nedochádza k bezprostrednému ohrozeniu života a zdravia, je bez akýchkoľvek pochýb absolútne neprípustné, aby využíval prostriedky obmedzenia pohybu dieťaťa (napr. z preventívnych dôvodov alebo ako kompenzáciu absencie personálu v zariadení). Protiprávnosť obmedzovania pohybu je zrejmá najmä v prípadoch, kedy absentuje aktuálna medicínska potreba takéhoto obmedzenia, ako aj v prípadoch, kedy sa na takéto obmedzenie využijú neštandardné prostriedky a postupy, ktoré nie sú na takýto účel/prípady určené.**

V kontexte uvedeného je dôvodom zmeny výroku rozhodnutia ministerstva najmä potreba vylúčenia interpretačných pochybností v prípadoch bezprostredného ohrozenia života a zdravia detí umiestnených v centrách pre deti a rodiny, v ktorých by striktné dodržanie uloženej povinnosti mohlo mať vážne a nezvratné dôsledky. V prípade, ak ministerstvo vníma potrebu uloženia povinnosti dozorovanému subjektu prijať neodkladné opatrenie, je potrebné, aby neodkladné opatrenie čo najviac špecifikovalo vo vzťahu k prípadom, v ktorých existuje dôvodný predpoklad jednoznačne bezúčelného a svojvoľného zásahu do práv dieťaťa. Doplňujúcim dôvodom revízie výroku rozhodnutia ministerstva je tiež nezodpovedaná otázka oprávnenosti medicínskej indikácie použitia prostriedkov obmedzenia pohybu, v súvislosti s ktorou ministerstvo podalo podnet na Úrad na dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Rovnako ako nemôže rozhodnutie vo veci uloženia povinnosti prijať neodkladné opatrenie prejudikovať rozhodnutie vo veci samej, nemôže ani prejudikovať výsledok kontrolnej činnosti. Vzhľadom na uvedené je teda úlohou ministerstva ako orgánu dozoru, aby v rámci výkonu dozoru podrobne preskúmalo postup účastníka konania v dozorovanej veci a identifikovalo prípadné porušenia príslušných právnych predpisov.

Podľa § 61 ods. 2 prvej vety správneho poriadku o rozklade rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie.

Podľa § 61 ods. 3 správneho poriadku ustanovenia o odvolacom konaní sa primerane vzťahujú aj na konanie o rozklade.

Podľa § 59 ods. 2 správneho poriadku, ak sú pre to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

So zreteľom na uvedené som rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa § 61 ods. 2 druhej vety zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 527/2003 Z. z. sa proti tomuto rozhodnutiu nemožno odvolať.

Podľa § 199 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok je toto rozhodnutie preskúmateľné súdom na základe správnej žaloby v sociálnych veciach.

Erik Tomáš
minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Rozhodnutie dostanú:

1. Centrum pre deti a rodiny [redacted]
2. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
   Inšpekcia v sociálnych veciach